

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Kiadó: ifj. Wagner Antal könyvkereskedő.	Felölős szerkesztő: Dr. Valentin Emil	Főszerkesztő: Dr. Rajk Aladár orsz. képvis.	Főmunkatárs: Dr. Nyiraty János	Előfizetési árak: Egész évre 6 kor. Fél évre 3 kor. Negyed évre 1.50. Egyes szám ára 12 fillér.
---	---	--	--	--

A béke.

Az orosz japán háború közepette Európában más államok között a béke biztosítva volt.

Akár biztosítva volt azonban, akár nem, Magyarországnak nincs érdeke, a mely miatt támadó háborúba menjen bele, Magyarország nem akar semmiféle tartományt, országot hódítani, mivel elég dolga van azzal, hogy saját államát megerősítse, consolidálja.

Magyarország érdeke tehát az, hogy béke legyen, hogy ezen idő alatt fejlődjék, magyarosodjék, gyarapodjék.

Vajjon erre használjuk fel a most rendelkezésre álló békés időket? Vajjon erősítjük, építjük-e az egységes, minden ellenségnek ellenállni képes Magyarországot? Nem, nem azt tesszük, hanem magyar magyarral egymás között veszedik, nem erősítjük, hanem rontjuk egymást.

Ha a békében nem tudunk fejlődni, nem tudunk tömörülni, mi lesz velünk, ha háborúba keveredünk?

Remélhetünk e győzelmet hadseregünk

mai idegen szellemével? Vagy hol van a történelem utolsó évtizedeiben vagy előtt is az a bámulatra méltó osztrák hadvezetés, mely a győzelmet biztosítja.

Mégis számolunk egy háború esélyeivel. Ha veszítünk, az ország vagyoniilag visszavettedik beláthatlan időre, általános elszegényedés következne be, a mely a magyar nemzeti állam kifejlődését, megerősödését, egységessé tételét nemcsak veszélyeztetné, hanem esetleg megsemmisítené.

Ha győznénk, a mit nem remélhetünk, az osztrák soldateszka karjaiba kergetnének bele bennünket. Bár még jobban akadályozná fejlődésünket. Ilyen perspektívák mellett egyedül arra kellene békés időben törekednünk, hogy a magyarság eszméjét terjesszük, mindannyian vállalva a legnagyobb erélylyel iparkodnánk megalapítani az egységes Magyarországot. Ha nemzeti hadsereg volna, ha egységes, erős magyar nemzet már meg van, akkor egy szerencsétlen háború nem veszélyeztetni létünket, sebeket ejtene, de mivel nem kellene erőnket a belvillongásokra for-

ditani, hamar összeszednénk magunkat. Ha pedig győznénk, akkor annál hatalmasabban lobogna a hármasszínű tricolor.

Nem szabad egy percre sem elfelednünk, hogy csak úgy állhatunk fel a szomszédos hatalmas államok és fajok között, ha összetartunk.

Most megkötötték az orosz-japán békét, ki tudja, mit hoz az európai politika. Készüljünk a jövőre. ne gyöngítsük a magyar államot, minden hazafi, minden polgár legyen egy véleményen ezen kérdésben, százszor és ismételve is arra kérjük őket.

— n

Az állami gyermekvédelemről.

Levél a szerkesztőhöz.

Azon alkalomból, hogy az állami gyermekvédelemről szóló törvény szellemének és rendelkezésének megfelelőleg Baján egy bizottság, — a szabadkai m. kir. állami gyermekmenhely bajai telepbizottsága — azon törvényileg meghatározott feladattal alakult meg, hogy szerves összeköttetést teremtsen egyrészt az állami és önkormányzati hatóságok működése, másrészt az e téren való társadalmi tevékenység között: kérlek kedves barátom, hogy ez

TÁRCA.

Egykor és most.

I.

Oly epedve vágyta, hogy a dal muzsája,
Ráleheli csókját, részegítő csókját,
Izzó homlokára . . .
Oly epedve vágyta, oly epedve kérte;
Csak egyszer zúgjon fel zúgó lanton dala,
És azt »Ó« megértse! . . .

II.

Teljesült a vágya, úgy lett, a mint kérte,
Zengő lantján a húrt remegő kezével,
Megpendíté végre.
De mikor megzendült bús, lassú zúgása,
Nem tudta, hogy: miért ver a szíve oly gyorsan . . .
. . . S könnyeinek árja? . . .

III.

Mikor oly szépen szólt elmerengő lantja;
A kiért költő lett, a kinek énekelt,
Hejh! az kikacagta.
Kacagta a fiút, kacagta danáját,
S megeredt a könnye, amint kikacagta
Boldogtalanságát . . .

IV.

Én voltam a lantos . . . ma már más az ének
Búcsú sóhajtasom, ifjúkori álmok
És ti szép remények . . .
Fátyol hullt a multa, lengő fehér fátyol,
A melyen te szép mult, kikacagott multam
Keresztül sem látszol! . . .

Ferenci Endre.

A bég almafája.

Hafiz Hasszán bég annak idején a szabadkai kulában várparancsnoki méltóságot viselt és a várkert boldog ura volt.

Az egész várkert egy Török Bálint és Czerni Iván cár korában gyermekkorát élt almafából állott. Ha tavasz multán ügyetlen madárfiók tévedt a várkertbe, más választása nem maradt, mint ez egy almafa ágain elsiratni végzetes tévedését. Ilyenkor azonban hálálkodva borult le Hafiz az ő imaszönyegére és elmondta almafáját a tavasz egyetlen legszebb gulisztánjának, a bülbülok végtelen erdejének, a hurik kívánatos paradicsomának, a mennyei édességek terített asztalának . . .

El is ment gyakran hűsölni alája a nyár hév hónapjaiban és hosszú szakállánál is

nagyobbakat bóbiskolva közbe-közbe igazi hahotákkal ébredett a muzulmán Diógenes, ha a szultán boszporusi kertjei és kiokszjai jutottak eszébe.

Minek az a nagy fáradtság és faültetés, mikor egy fának árnyékát sem használhatja el egészen az ember? Sétának is kényelmesebb megkerülnie ezt az egy lombornyót, mint egy egész erdőn végigkullogni.

— Oh Mohamed a kórán is nekem adna igazat és nem a padisáhnak, kinek allah több almafát adott mint nekem, de nekem több ész, hogy élvezzem a keveset, mint neki a sokhoz — érkezést.

Hafiz Hasszán szívét, lelkét várkertjéhez, ehhez az egy almafához fűzte hol az öröm, hol a bánat. Nem csoda hát, hogy az alkultuszt az öreg didzár egész divattá tette a kula lakóinál.

A strázsák megremegtek, ha csak a szemök is ráesett az almafára. Eszükbe jutott az öreg deszpota egész kinzókamarája és fogvaczogva imádkozták a gyauroktól elleset ima végét . . . és ne vigy minket a kísértetbe. Amen!

De ha aztán máshol könnyen szerét teheték, annál mohóbban nyultak a tiltott gyümölcs után. Így eset meg azután a kizmet

ügy ismertetésére, az iránta való szükséges és üdvös kihatású érdeklődés felkeltésére, becses lapodban egy kicsiny helyet szorítani szíveskedjél.

Köszönetemnek előre is kifejezést adva, hálaamat azzal a törekvéssel igyekszem leróni, hogy rövid leszek.

A szociális élet rohamos evolúciója, a társadalmi visszasságok és bajok mind nagyobb tömegű megtorlódásai, a közfelfogás és közszellem egymás nyomát tipró új és szakadatlan alakulásai, de főképen a gyárakban, a városokban és különösen a fővárosokban mindjobban felhalmozódó erkölcsi süllyedés és anyagi nyomor, lépten-nyomon újabb és újabb követelményeket forrnak ki, újabb és újabb szükségleteket vetnek felszínre, melyek súlyos veszedelmek elkerülése, veszendőbe menő javak megmentése okáért feltétlen meghallgatást és sürgős kielégítést követelnek.

A humanitarius intézményeknek egy egész legiója keletkezett a múlt században, melyek mind e követelményeket igyekeznek kielégíteni, mind e szükségleteket iparkodnak fedezni. A kórházak, a betegápolási pénztárak, a népkonyhák, a mindenféle rendű szövetkezetek, társulások, társaságok, menedék és menhelyek, szegényházak, az elaggottak házai, a felsorolhatatlan számú jótékony egyletek, Vörös kereszt, Fehér kereszt, baleset elleni biztosítások, árvaházak, a napközi otthonok, szünidei gyermektelep, ingyen tej és kenyér stb. stb. mind ilyen, legnagyobb részben társadalmi, emberbaráti intézmény.

Sajnos, hogy ez intézmények az egyre növekedő szükségleteknek csak egy kis részét képesek fedezni és így dacára azok nagy számának és üdvös működésének, a társadalmi nyavalyák egy jó része még mindig orvoslás nélkül marad és orvoslást sürget.

Ez a hiány, mely főképen onnan ered, hogy ez intézmények legnagyobb részben társadalmiak lévén, többé kevésbé rendszertelenül működnek és mert a társadalomnak megbiz-

veszélyes játéka Halimmal is, a bég egyik katonájával.

A váraes falai alatt állott egy hán, olyan vendégfogadója a török Szabadkának, a melyben a vendéglős lábai is a hán udvarára tévedtek, ha jól kinyújtózott éjjeli álmában. Elfátyolozott képű feleségének pedig a padláson rekesztett el egy kis lakószobát, ha csak le nem parancsolta onnan a fekete kávé főzéshez. . . Na de a hangzatos név mindent helyre pótol, amennyiben a czégéren rugaszkodó törökbetűkkel ez állott: »A hadsereg pihenője».

Igy hát mint a hadsereg vitéz tagja helyén valónak találta Halim is, hogy az éjszakai őrváltást szem előtt tartva, hol ő tartozik majd éber pillantásaival a török birodalmat megvédeni Szabadkán a felhők árnyékától, egy illatos csibukkal és egy fenékig zavaros findsa fekete kávéval gyarapítsa bátorságát és erejét a Hadsereg pihenőjében.

Mikor javában élvezte már mindakettőt x-be vetett lábain csücsülve az elkopott küszöb talp előtt, lomha pillantása a füst kék felhőin át egy kosárka almát fedezett föl a hán egyik sarkában, melyet ugyan papucsai-
val takart be hamarjában a vendégek apja, féltvén azokat már jóelőre a nagytehetségű Halim felfedezésétől, de Halim mindig sokat tartott hadászati életpályáján arra, hogy az ellenség, illetőleg az almakosarak és egyéb préda fedetlen oldalát legott észrevegye.

(Folyt köv.)

hatlan részvétén, meg ki nem fejlesztett jótékonyságérzetén nyugodnak, majd mindig anyagi eszközökben szűkölködnek, ez a hiány egyes ágakban oly nagy méreteket öltött, hogy mindenütt, nálunk is, a közhatóságoknak, az államnak, a társadalmi institúciók segélyére, támogatására kellett sietniök

Erre a segélyre, támogatásra, sietésre a legnagyobb szükség, leghamarabb épen a legfontosabbnál, a gyermekügynél jelentkezett. A kitett, az elhagyott, az elrongyolódott, az éhező, a kitzasztott, a nyomorgó, a nyomorult gyermekek ügyénél. A hatóságok, az államok minden országban, nálunk is, legelsőbben ezen ágnak, ezen ügynek a rendezésére, a támogatására siettek. Nemcsak azért, mert itt a szükség is a legnagyobb volt, nemcsak azért, mert itt a maga növekedésének, az államnak fontos érdeke is tangálva volt, hanem azért is, mert e szegény gyermekek szomorú sorsa az emberek részvétét, könyörérzetét a leghatalmasabban ragadta meg, mert ez ártatlan gyermekek kiáltó és élő vádként nehezdedtek rá a társadalom lelkiismeretére és mert a társadalom szégyenérzete a saját bűnét eltakarni, eltüntetni igyekezett.

Az állam minálunk előbb az 1898. XXI-ik, majd az 1901. VIII. és az 1901. XXI. tcikkel veszi a gyermekvédelem ügyének egy részét magára. Olykép, hogy az elhagyott gyermek gondozását, annak betöltött 15 éves koráig teljesen ő látja ugyan el, de a gondozás költségeit maga csak a betöltött 7 évig viseli, a többi továbbra is az illetőségi község vállain hagyja és a gondozás állami kezelésének az ellenőrzését és részben a támogatását, valamint az állami védelem keretébe be nem férő mostoha sorsú gyermekek gyámolítását a társadalomra ruházza.

Az állam e gondozást az ország 20 városában felállított gyermekmenhelyek útján eszközli. Gondozása alá vesz minden talált vagy olyan gyermeket, kinek nincsen gondozásra köteles és képes hozzátartozója. A gondozása alá vett gyermekeket (az intézeti kezelést igénylők kivételével) azután havi 10—14 kor. fizetés mellett kitelepíti, vagyis egyes családoknál, az ugynevezett tápszülőknél, helyezi el.

Az önkormányzati hatóságok végzik az elhagyottá nyilvánítás eljárását és viselik 7—15 éves korig a gyermek gondozási költségeit.

A társadalmi tevékenység kifejtése, az állami kezelésnek és illetőleg a kitelepített gyermek ellátásának ellenőrzése, neveltetésének irányítása, sorsáról a 15-ik év betöltése után való gondozás és mint említettem, minden az állami védelem körén kívül álló mostoha sorsú gyermeknek anyagiakban, értelmi-ekben, erkölcsi-ekben való támogatása vegyes bizottságokra van bízva, melyek 1/3 részben hatósági személyekből, (polgármester, árvaszéki elnök, közgyám, kulturtanácsnok, rendőrkapitány, tiszti főorvos) 1/3 részben pedig a társadalomból rekrutálódnak, még pedig felében nőkből, felében férfiakból.

Ilyen bizottságok működnek olyan városokban, a hová a menhely nagyobb arányokban telepít ki gyermekeket, ezek: a telepbizottságok. A menhely székhelyén, ezek: a menhelybizottságok. És végre egy az ország székhelyén, ez: az országos bizottság.

Ilyen telepbizottság alakult meg f. évi jun. hó 25-én városunkban is, az előbbiekből kitzasztólag azon feladattal, hogy a társadalomnak emberbaráti közreműködését e gyermekek javára megszerezze, hogy a meglevő és többé kevésbé ez irányban működő intézetek és egyesületek működését a magáéval összhangba hozza, hogy felügyeljen a kitelepített gyermek testi és szellemi fejlődésére, hogy a

rendelkezésére álló és még megszerzendő anyagi eszközökkel gondoskodjék az állam által szűkösen adott ruhaszükséglet kiegészítéséről és az iskolázott gyermekek tanszükségletéről, hogy e gyermekeknek jóltevők által való ingyenes ellátására vagy örökbefogadására törekedjék, hogy a 15 évet betöltött gyermekeket kenyérszerzőképességhez, tisztességgel juttassa és végre, hogy az állami gyermekvédelem alatt nem álló mostoha ellátásban lévő gyermekek sorsán javítani igyekezzenek.

E soroknak egyetlen célja, hogy felhívja a helybeli társadalomnak, a közönségnek jóakarátú figyelmét e bizottságra és annak sok gyermekélet jövődjére kiható feladatára s hogy megnyerje azok támogató gyámolítását, a kiknek a kedvező sors és társadalmi helyzetük erkölcsi kötelességgé teszi a közjaván való munkálkodást, a társadalom testén fakadt sebek beheggesztését. Hogy megnyerje a jószívűek, az irgalmas lelkűek részvétét azok iránt, a kik minden szenvedő között a legártatlanabban szenvednek. »Ha sajnáljuk is az embert minden nyomorában, ha fáj lelkünknek midőn látjuk a munka után sikertelenül vergődő munkást, ha szánjuk a törődött aggastyánt, az elzülöttet, a büntettest, de még a gyilkost is, kit részvétünk még a vesztőhelyre is elkísér, valamennyi között azt az elrongyolott éhes gyermeket kell legjobban sajnálnunk, a ki sápadt arcával, szelid tekintetével előttünk áll mint élő szemrehányás, tekintete belenyilal lelkiismeretünkbe és érezzük, hogy azzal a gyermekkel szemben adósok vagyunk, mert a kitzasztott, a nyomorgó gyermekek alakját a civilizáció bűnei teremtették meg és nem az Isten.« (Ruffy.)

Még csak pár előítéletet, balfelfogást szeretnék a közvéleményből kiküszöbölni.

Azt pld., hogy a közhit az állami gyermekvédelem alatt álló gyermekeket jó részt találtnak tartja és azért rendszerint lelenceknek nevezi, jóllehet lelenc, az összesnek még 1%-át sem teszi ki.

Vagy azt, hogy e gyermekeket csupa törvénytelen származásuaknak hiszi, holott majd 50%-a törvényes szülők gyermeke, a kiket a szülők vagyontalanság, avagy keresetképtelenség miatt nem képesek eltartani.

Vagy azt, hogy az állam kizárólag egymaga viseli e gyermekek gondozási költségeit, holott a nagyobb rész az illetőségi községet terheli.

Vagy azt, hogy a társadalom emberbaráti ténykedését, az egyesek jószívűségének megnyilatkozását az állami gondozás teljesen feleslegessé teszi, pedig mint láttuk az állam külön szerveket alakított épen a társadalom közreműködésének hatályosabbá tételére, sőt egyenesen az egész intézményt a társadalom ellenőrző működése alá helyezte.

Vagy azt, hogy az elhagyott gyermekek védelme mintegy magával hozza, a mi helybeli szegénysorsú gyermekeinkről való megfeledkezést, a mi pedig épenséggel nem igaz, mert hiszen a telepbizottságnak egyik legeminensebb feladata az, hogy az állami gyermekvédelem alatt nem álló, mostoha viszonyok között élő gyermekek sorsát lehetőleg enyhíteni igyekezzenek.

Szivességedet újból megköszönve, vagyok igaz hived

Drescher Béla,

a telepbizottság elnöke.

HIREK.

Rendkívüli közgyűlés. Baja város törvényhatósági bizottsága folyó évi szeptember hó 5-ik napján délelőtt 9 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melynek egyedüli tárgya: A szervező bizottság javaslata a törvényhatósági szervezési szabályrendelet módosítása és a városi alkalmazottak fizetésének rendezése tárgyában.

Polgár József a kuriai bíró. Nemrég adtunk hírt arról, hogy a szabadkai törvényszék elnökét, Polgár Józsefet a király a budapesti ítélőtáblához bíróvá nevezte ki. Az »Ügyvédek Lapja« most azt írja, hogy az igazságügyminiszter Polgár Józsefet a királyi kuriához kiegészítő bírónak rendelte be. Ez az első eset, hogy táblabírónak kinevezett törvényszéki elnököt azonnal a Kuriához rendelték be. Ezen kirendelés arra enged következtetni, hogy Polgár József a magyar bírói karnak ezen kitűnősége rövid idő múlva kuriai bíró lesz.

Nagylelkű adomány. A bács-baranyai református egyháznak a napokban Zomborban tartott gyűlésén Cseh Ervin főgondnok, volt horvát szlavon miniszter 10,000 koronás alapítványt tett református lelkészek özvegyei és árvái felségélyezésére.

Utazás Japánba. Vértesi Károly az ismert utirajzíró, lapunk kitűnő tollu munkatársa e hó 28-án, Eötvös Károly vezetésével induló küldöttséggel Japánba utazik.

Uj vonat Bajára. Szeptember hó 1-étől kezdve naponként három vonat indul Szabadkáról Bajára és ugyanannyi onnét vissza. Az új vonat d. e. 10 óra 30 perckor indul Szabadkáról, Bajára érkezik 12 óra 48 perckor. Bajáról d. u. 4 óra 12 perckor indul és 6 óra 20 perckor érkezik Szabadkára.

E kérdés megoldásával a bajaiak egy régi óhajta ment teljesedésbe, mert ezáltal városunk nemcsak Szabadkával de Budapesttel is ilyen kedvező összeköttetéshez jutott.

A coelibatus örültje. Csamary Mária városzerte ismert alak Baján. Pártában maradt öreg leány, szegény, a kinek már évek óta az a fixa ideája, hogy ő van hivatva arra, hogy katolikus papok nősülhetési jogát kivívja. Emiatt több, zavaros elmére valló »cikk«-kel alkalmatlankodott a helyi lapok szerkesztősejnének, ahol persze, különféle tituluson megtagadták a cikk közlését. De nemcsak a bajai redakciókat tisztelte meg látogatásával, hanem elment Rómába is s audienciára jelentkezett a pápánál. Úgy látszik azonban, hogy oda is hiába tette meg a nagy utat.

Csamary Mária neve azon a réven került most az ujságba, hogy Vojnits Dániel apátplébános a rendőrségnél volt kénytelen jelentést tenni amiatt, hogy a szerencsétlen az Isten-tiszteletet közbeszólásaival többször megzavarta. A szánandó teremtés valószínűleg az örültek házába fog kerülni.

Vizbefult munkás. Törösi Péter szentesi munkás, f. hó 27-én a koppányi ásásnál levő kotró gépnél a sárhányás közben a Dunába esett és a vízbe fulladt. Özvegyet és három gyermeket hagyott hátra.

Lopás. Fűrész István kárára egy 8 méter hosszú feketére festett 100 korona értékű lakdikját a kikötő láncon volt lakat letörése után augusztus hó 31-ére virradóra ismeretlen tettesek ellopták.

Verekedés. Radics Antal matróz m. hó 27-én éjszaka a Grünhut Gábor vendéglőjében mulatott, a fizetésnél szóváltásba elegyedett a vendéglőssel, kinek füleit is megrázta, mely tetteért a vendéglőből kitéssékelték vagy há-

romszor, ezért Radics oldalba szurta Nagy József mindenest, kinek sérülése súlyos, de nem életveszélyes. A közkórházban ápolják. Radics ellen a feljelentés megtétt, ki viszont feljelentette Nagy Józsefet és Grünhut Gábort testi sértés miatt.

A tartalékosok és póttartalékosokat nem tartják vissza. A hivatalos lap egyik utóbbi számában, mely egy a honvédelmi miniszternek összes megyékhez és városokhoz intézet körrendeletét tartalmazza, olvassuk hogy a tartalékosoknak és póttartalékosoknak törvénytelen visszatartásáról szó sincs.

Napfogyatkozás. Amerre csak ment az ember aug. 30-án délután 2 óra felé, a legkomolyabb embereket is a napba nézni látta. — Bekormozott üvegen keresztül nézték az emberek a napot és örömmel konstataáltak, hogy fogy. Az idén ugyanis mindenki joggal haragszik a napra. — A napfogyatkozás 1 óra 40 perckor kezdődött és 2 óra 40 perckor végződött. A nap körülbelül egyharmadára fogyott le és kifli alakú volt. A napfogyatkozás idejében a láthatár sötétebb lett, ezt észrevehették azok is, akik nem kormos üvegen keresztül nézték a világot.

Reform a postán. Alig van intézményünk, mely annyira európai színvonalon állna, mint a posta, melynek szervezése, berendezése valóban mintaszerű. El is követ a posta mindent a közönség minél pontosabb és minél kényelmesebb kiszolgálására és ahol csak lehet, valamely ily célú újítást eszközölni, nem mulasztják el. Most ismét oly rendeletet adott ki a kereskedelemügyi miniszter, mely hivatva van a közönség gyorsabb kiszolgálását előmozdítani. Az ajánlott levelek, valamint csomagok felvételénél eddig a felvevő hivatalnok a félnek vevényt állított ki, ő maga pedig elnaplózta röviden és a közönségnek be kellett várni az elnaplózást. A rendelet értelmében ezután a naplózás úgy fog történni hogy indigóval egyszerűen átviszi a hivatalnok a saját könyvébe a vevényt. Egyelőre csak a nagyobb postahivataloknál fogják kipróbálni a reform célszerűségét, ha beválik, alkalmazni fogják az utalványoknál is és az összes postahivataloknál.

A kánikula vége. Aug. 24-én éjfélkor a nap a szücsillagzat jegyében lépett, ami más szóval annyit jelent, hogy a kánikula véget ért. Hőség dolgában az idei nyár ugyancsak kitett magáért. A nyár nagyobbik felében nagyobbára tropikus meleget jelzett a hőmérő, ami sokat ártott egyes vetéseknek, különösen a kukoricának. De az emberiség is régen szenvedett annyit a melegtől, mint az idén és szokatlanul nagy számban fordultak elő a napszurási esetek. A hőség még mindig tart, de panaszkodni most már nem kell miatta s az eltikkadt embert, aki verejtékes homlokát törli, nyugtassa meg az a tudat, hogy hivatalosan immár véget ért a kánikula.

A »Szabadkai Sport-Egylet« X. jubileumi emlékvérsenye. Mint már jelezve volt, a szabadkai Sport Egylet 10 éves fennállásának emlékére szept. 9. és 10-én a sportnak összes ágait felölelő jubileumi versenyeket rendez. A verseny napjai egybe esnek a szabadkai országos iparos kongresszus idejével; ez a körülmény nagyban emeli a versenyek erkölcsi értékét. Az iparos kongresszus a legnagyobb méretek között fog lefolyni s programjába fel vette az Sz. S. E. versenyeknek megtekintését is. Minthogy Szabadka ez alkalommal találkozási helye lesz az ország összes iparos testületeinek, kiket a testü-

letek kiküldöttjei közöttük mintegy 40 országgyűlési képviselő képviselnek a, versenyeknek soha nem látott közönségük lesz. Az egyes versenypontok igen dusan jutalmaztatnak s 20 versenyszámra nem kevesebb, mint 17 tiszteletdíj, 3 arany, 60 ezüst s 40 bronzérem van kitűzve. A tiszteletdíjak igen értékesek s 60—150 korona értéket képviselnek. Midőn tehát az Sz. S. E. mindent elkövet a sport terjesztése érdekében s minden szakbeli versenyzőnek alkalmat nyújt tehetségeinek érvényesítésére, atlétáinak s versenyzőinek csak azzal hálálhatják meg ez egyesület áldozatkészségét, ha a versenyekben minél nagyobb számmal vesznek részt.

Gazdák figyelmébe. A törvény értelmében a cséplőgép tulajdonos köteles a gépnél dolgozó etetőt, fütőt és a gépen álló kéveadogatót biztosítani. Közelmúltban egy eset fordult elő, hogy egy gazda egy munkást arra fogadott fel a géphez, hogy a gép alatti polyvát, melyet még egyszer kellett a gépen keresztül bocsájtani, a dobhoz vigye fel. A munkást — ki biztosítva nem volt — baleset érte. A kir. Curia a tulajdonos felelősségét ez esetben is megállapította és kimondotta, hogy a polyvának a gépre való felhordása és közvetlenül a gép szájánál való lerakása — épen olyan veszélyes munka, mint a gépnél biztosítandó munkások munkája. Figyelmébe ajánljuk a gazdaközönségnek a kir. Curia eme határozatát és iparkodjanak saját jól felfogott érdekében a gépnél veszélyes helyeken dolgozó munkásokat biztosítani.

Elgázolta a vonat. Halálos szerencsétlenség történt Lajosfalva közelében, amelynek egy ember élete esett áldozatul. Az eset úgy történt, hogy Kosvát András lajosfalvai birtokos Muravik Márton nevű bérese Számos és Antalfalva között szarvasmarhákat legeltetett, maga pedig, elfelejtve azt, hogy nemsokára vonat érkezik, a vágányra fektetve fejét, elaludt. A 7402. sz. vonat, amely hajnali négy órakor megy arra, rendes időben érkezett meg s a sötétség miatt a mozdony vezető, sem a vonatszemélyzet nem vette észre a sineken alvó embert, amelynek fején keresztül robogott a vonat. Az iszonyúan eléktelenített holttestet a lajosfalvai pályáról találta meg rendes körútja alatt reggel, aki azonnal jelentést tett felettes hatóságának. A járásbíró megindította a vizsgálatot.

Állatvédelem — Embervédelem czimvel ügyes értekezés jelent meg *Krumph Miklóstól*. A füzetke szerzője gazdag tapasztalatok és nagy olvasottság alapján ismerteti az állatvédő egyesületek céljait. Főképpen az állatvédelmi eszméknek az ifjúságra való erkölcsnemesítő hatását bizonyítja számos példával és kimutatja, hogy az állatvédelem az embervédelemmel karöltve jár. Az értekezés Grimm Gusztáv kiadásában jelent meg. Ára 30 fillér.

Szőlősgazdák figyelmébe. Felhívjuk mindazon szőlősgazdák figyelmét, akik borfogyasztási adókedvezményben akarnak részesülni, erre való igényüket legkésőbb szeptember hó 15-éig Buday István iroda tisztánál okvetlen bejelentésék.

A tűzkárosultakért. A május 6-án tűzkárt szenvedett lakosság segélyezésére a segélyező bizottság kezeihez 1905. évi július hó 7-ig az alábbi adományok érkeztek:

Rosenfeld Albert úr 71. számú gyűjtőívén: N. N. 50 fill., Rosenfeld Miksa Bácsalmás 1 kor., Hecht Miksa Mélykút 50 fill., Schreier Simon 1 kor., Karches János Bácsbokod 20 fillér, Jerkovits Sándor 2 kor., R. A. 2 kor., összesen 7 korona 20 fillér.

Diamant Lajos úr 74. számú gyűjtőívén: N. N. 60 fillér.

Schlieszer Miksa úr 75. számú gyűjtőívén: Szász Ödön 1 kor., Schobert 2 kor., Taussig Zoltán Wien 5 kor., Márkus és Szendrei Bpest. 10 kor., Goldschmied Hugó 3 kor. összesen 21 korona.

Wagner Antal úr 78. számú gyűjtőívén: özv. Kollár Ernőné 20 kor., Zwillinger S. 5 kor., A. B. 2 kor., összesen 27 korona.

Reich Vidor úr 79. számú gyűjtőívén: Geiringer Dávid Bécs 20 kor., Goldschmied Húgó Bpest 10 kor., Wollitzer & Laub Budapest 10 kor., Márkus és Szendrei Budapest 20 kor., összesen 60 korona.

Br. Podmaniczky Endre úr 81. számú gyűjtőívén: M. M. 10 kor., Báró Hammerstein 10 korona, Viczián Elekné 10 kor., Br. Podmaniczky Endre és neje 40 kor., Lonovics Gyuláné 40 kor., összesen 100 korona.

Mayer Károly úr 82. számú gyűjtőívén: Mayer Károly 10 kor., Temmer Jenő 2 kor., Dr. Rácz Károly 10 kor., Somkúti Sándor 1 kor., Csihás Imre 2 kor., Báldy László 1 kor., Kugler Nándor 1 kor., Pollák Sándor 1 kor., Nozdroviczky Arthur 1 kor., Marzsó György 1 kor., Perndl István 1 kor., Trapl István 2 kor., Nádas Ferencz 2 kor., Wiesel Ármán 1 kor., Krikovszky József 50 fill., Schermann Jenő 50 fill., Pakusz János 1 kor., Koschier Antal 2 kor., Fülöpp Gyula 4 kor., összesen 44 korona.

Grünbúth Miksa úr 86. számú gyűjtőívén: E. K. Bécs 3 kor., Grünbúth Miksa 5 kor., összesen 8 korona.

Jarmer Lipót úr 89. számú gyűjtőívén: Jarmer Lipót 3 kor., özv. Tománovics Mátyásné 2 kor., Krigsz Pál (Vaskút) 2 kor., Grünhút Gábor 3 kor., Klein Ignác (Hajós) 1 kor., összesen 11 korona.

Bajai izraelita Hitközség 90. számú gyűjtőívén: Bajai izr. hitközség 50 kor., Bajai Chevra Kadisa 50 kor., összesen 100 korona. (Folytatjuk).

Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a **Ferencz József keserűvíz** valamennyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és emlitésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmúlja. Kérjünk hátrózzottan »Ferencz József« keserűvizet.

Zongorák, cimbalmok és hegedűk, — csak első rangú gyártmányok! — Kaphatók **Wagner** Antalnál Baján.

Közgazdaság.

Az idei gyümölcs termés.

Azok a fagykárók, melyek az ország szőlő termését májusban megfeszítették a gyümölcs-termést is jóformán teljesen tönkre tették. Még csak közepes termésről sem lehet szó az idén, a mennyiben csak egyes vidékeken, egyes kertekben maradt egy kevés gyümölcs, többnyire csak későn érő alma félék közül. E körülmények okát tehát az idén egyedül a fagykárókban kereshetjük és találhatjuk fel. De mi lehet az oka annak, hogy más

években a midőn a fagy kárt nem tesz, sem mindég kielégítő a gyümölcs termés, sőt általában jó termésre csak nagyon ritka évben számíthatunk. E körülmények oka az, hogy hazánkban a gyümölcsfák $\frac{2}{3}$ része nagy mértékben éheznek. Ezért nem teremnek a gyümölcsfák rendesen, azért veszítik el ellentálló-képességüket, azért kapnak mindenféle betegséget, s rongálják őket mindenféle paraziták. Ez ellen csak egy módon, intenzív trágyázással lehet védekezni, hogy termő galyaikat a fák beérlelhessék, biztosítván így a következő évi termést, hogy nagyobb ellentálló-képességet nyerjenek paraziták s az idő zord-ságaival szemben. Ám ki trágyázza rendszeresen fáit, bizony nagyon kevesen, de mindenki várja, követeli fáitól, hogy azok jó termést adjanak. Azt mindenki természetesen találja, hogy búza alá istálló trágyát, műtrágyát kell adni, hogy jó termést nyerhessünk. Nos ezek nélkül a fa sem adhat folytonosan jó terméseket. Miképpen kell tehát a gyümölcs-fákat eredményesen trágyázni?

A gyümölcsfáknak ugyanazon növényi tápláló anyagokat más arányban igényli mint a gabonafélék. Bebizonyult, hogy a gyümölcs-fának 1 m. beárnyékolt talajterületre évente legalább 10 gr. nitrogénre, 5 kg. foszforsavra, 15 gr. kálira és 20 gr. mészre van szüksége.

A természetes trágyák közül tekintetbe veendő az istálló trágya kompost. Ezekben azonban a tápláló anyagok nincsenek meg a kívánt mennyiségben, azért a hiány szuperfoszfát hozzá adásával kerülendő el. A műtrágyák közül különösen a kálitrágyák és pedig a káinit a könnyű vagy közepes talajon 50%os klorkálium nehéz, kötött talajokra azután szuperfoszfát, az égetett mész és a chilisalótrom vagy kénsavas amónium. Hazai nagyobb műtrágya gyáraink helyesen összeállított kompozitót is hoznak forgalomba, gyümölcsfák trágyázása céljából.

A trágyázás kivitele a következő módon a leghelyesebb. A fakorona területén egymástól 1—1 $\frac{1}{2}$ méternyire 25—30 cm. széles és 30—40 cm. mély lyukakat ásunk, egész a rostos gyökerekig. Ezen lyukakba gyakrabban fele-részben vízzel hígított trágya levét öntünk. Különösen virágzás alatt czélszerű ezen eljárás, mert ilyenkor a fának igen sok vízre van szüksége. Minden beöntés után a lyukba egy kapa földet dobunk, minél fogva ezek lassan megtelnek. A beöntést a jelzett idő alatt 6—8-szor ismétljük. Ősszel azután a trágyázási vonalba új lyukakat vágunk, s ezekbe szuperfoszfátot, klorkáliumot teszünk a fentebb közölt arányban. A meszet a fa árnyékának egész területén szórjuk el és tavasszal sekélyen alá ásunk.

Ha ezen trágyázási eljárást néhány éven keresztül folytatjuk s e mellett a férgeket, rovarokat is pusztítjuk, nem lesz okunk gyümölcs fáinkra panaszkodni, mert ezek reájuk fordított csekély költségeit és fáradságot biztosabb terméseikkel szép, sok és tartós gyümölcsökkel bőségesen meghálálják. Az éhező fa azonban csak silylik és csak silány termést adhat.

Szőlővessző!

A világhírű

Delawáre

adja a legjobb bort!

Óltani és permetezni nem kell!

A szőlészet kincse.

A philoxerának ellen áll!

Leírását és árjegyzéket ingyen küldünk bárkinek.

Szőlőoltványok mérsékelt áron kaphatók!

Nagymennyiségű sima és gyökeres Delawáre vessző eladás.

Cím: Szigyártó és Takáts

szőlőtelep tulajdonosok.

Telep: **A l s ó - S e g e s d.**

Központi iroda: **F e l s ő - S e g e s d.** Somogy m.

Használt régi

HEGEDŰ

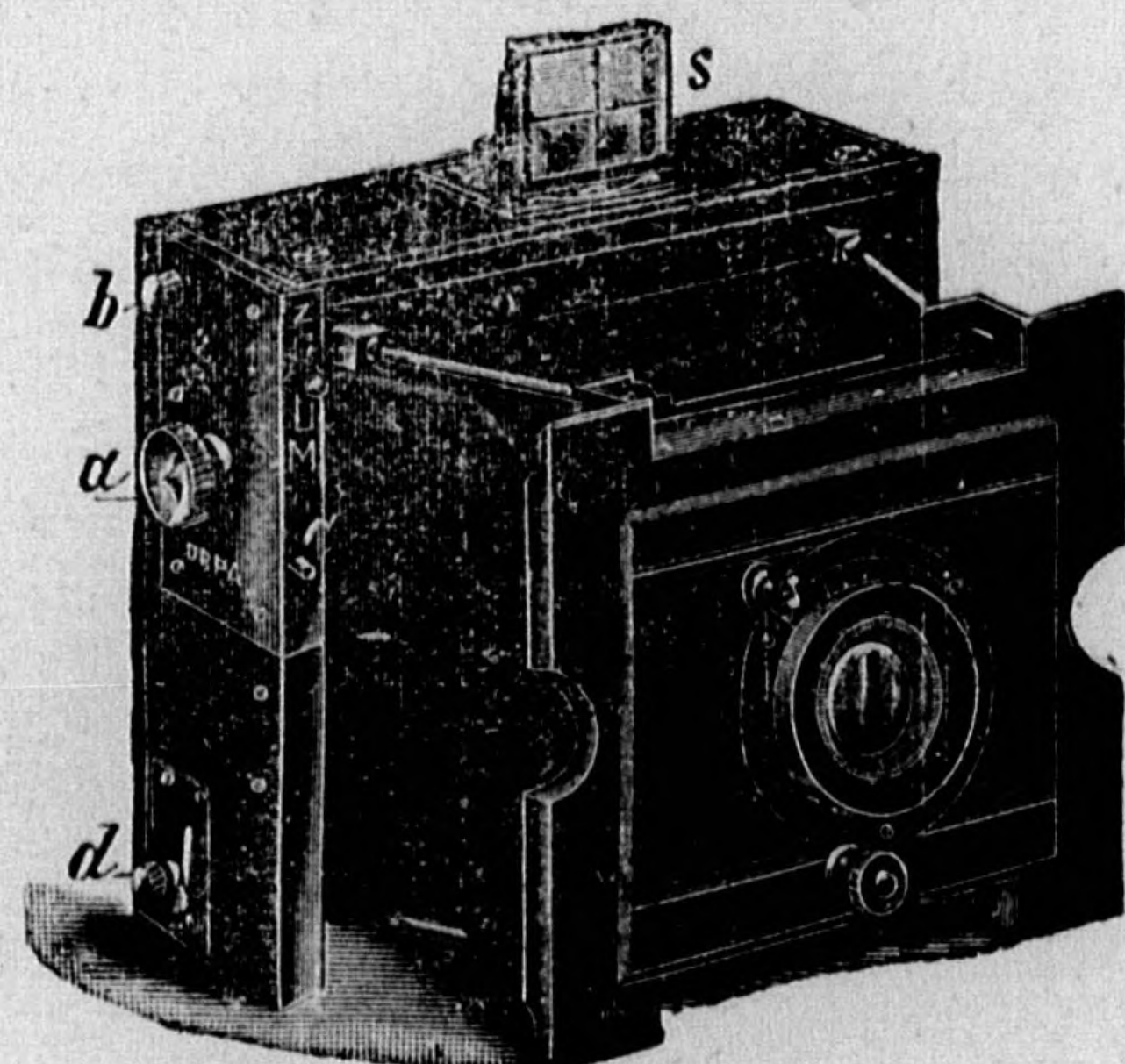
megvételre kerestetik.

Cím a kiadóhivatalban.

A fényképező gépek királya

az ezen ábrán látható

„COLLAPSE“

elnevezésű kamera, melynek pillanat-zárója $\frac{1}{2000}$ másodpercnyi gyorsaságra szabályozható s amelylyel a madarat röptében, avagy a leggyorsabban robogó vonatot sikerrel lehet lefotografálni.

A gép összes felszereléseivel kapható:

IFJ. WAGNER ANTAL

könyvkereskedőnél **BAJÁN.**

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

az egyedül elismert kellemes ízű természetes hashajtószer.

Tankönyvek a zirc-cist. rend kath. főgymnásiumába

Tankönyvek az állami tanítóképző intézetbe

Tankönyvek a városi polgári iskolába

Tankönyvek az apáca-zárdába

Tankönyvek a városi elemi népiskolába

Tankönyvek az ev. ref. elemi iskolába

*** TANSZEREK ***

minden tanintézetbe, kiváló jó minőségben, **olcsó árak** mellett kaphatók

ifj. WAGNER ANTAL könyvkereskedésében.

Régi használt
ZONGORA
megvételre kerestetik.
Gim a kiadóhivatalban.

MIT IGYUNK?

hogyan egészségünket megóvjuk, mert csak csakis a **természetes szénsavas** ásványvíz erre a legbiztosabb óvszer. Elsősorban a mohai

ÁGNES

forrás mint természetes szénsavdús ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dús szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyóknál fogva kitűnő szere a legkülönbözőbb **gyomor-, légső- és húgyszervi betegségeknek**. Azért tehát használjuk a mohai **Ágnes**-forrást, ha **gyomor-, bél- és légsőhuruttól** szabadulni akarunk.

Dr. Kéty.

Használjuk a mohai **Ágnes**-forrást, ha a **vesebajt** gyógyítani akarjuk.

Dr. Kövér.

Használjuk a mohai **Ágnes**-forrást, ha **étvágyhiány és emésztési zavarok** állanak be.

Dr. Gebhardt.

Használjuk a mohai **Ágnes**-forrást, ha **májbajoktól és sárgaságtól** szabadulni akarunk.

Dr. Glass.

Háztartások számára másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben minden **kétes értékű mesterségesen szénsavval telített víznél, sőt a szódavíznél is olcsóbban adja**, hogy az **ÁGNES**-forrás vizét a leg-szegényebb ember is könnyen megszerezhesse.

Kedvelt borviz! Kedvelt borviz.

Kapható

minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben

Főraktár BAJA város és közvetlen környékére:

Drescher Gyula úrnál.

Árak úgy a vidéki, mint a helyi fogyasztásra:

1⁶/₁₀ literes üveg 50 fillér. 1 literes üveg 42 fillér

1/2 literes üveg 30 fillér

ugyan itt **ingyen** kapható az **ÁGNES**-forrás díszes kivitelű ismertető füzet.

Kalapok díjtalanul vasaltatnak.

Halász Béla

utódánál.

Kalapok díjtalanul vasaltatnak.

Egy jó karban lévő

szódáskocsi

eladó, amit gyümölcsbordó kocsinak is lehet alkalmazni. Bővebb értesítést ad **MADÁR ZSIGMOND**

Ugyanott egy józan ember, kinek jól kell tudni írni, olvasni és számolni

szóda-ügynöknek

felvétetik. Bővebb értesítés ugyancsak **MADÁR ZSIGMOND**-nál nyerhető.

2-2

Kellő iskolai képzettségű ifjút

= tanulóul =

felvesz

IFJ. WAGNER ANTAL
könyvkereskedő.

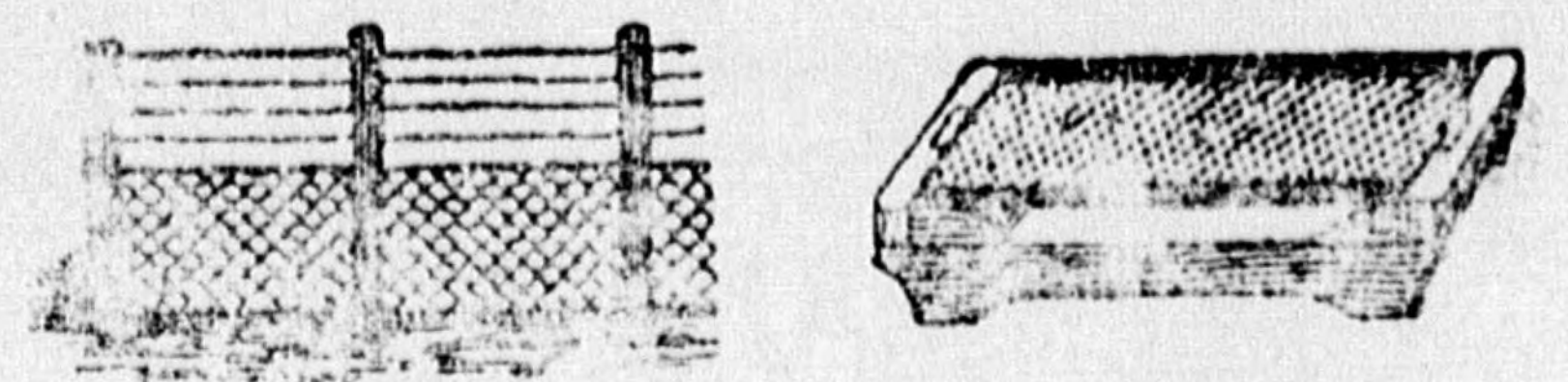

Ki az egészségét és a **tisztaságot szereti,**

az rendeljen nálam sürgősen

8 koronáért

fakeretű erős acélsodronyágybetétet,

mely olcsóbb, mint a szalmazsák.

Az ágy belméretének beküldése után gyorsan és pontosan készítem.

Ugyszintén sodronykerítéseket, udvarok, kertek, szőlők kerítéséhez 42 fillértől feljebb és minden e szakba vágó munkát.

20-18 **Ifj. Utry Pál.**

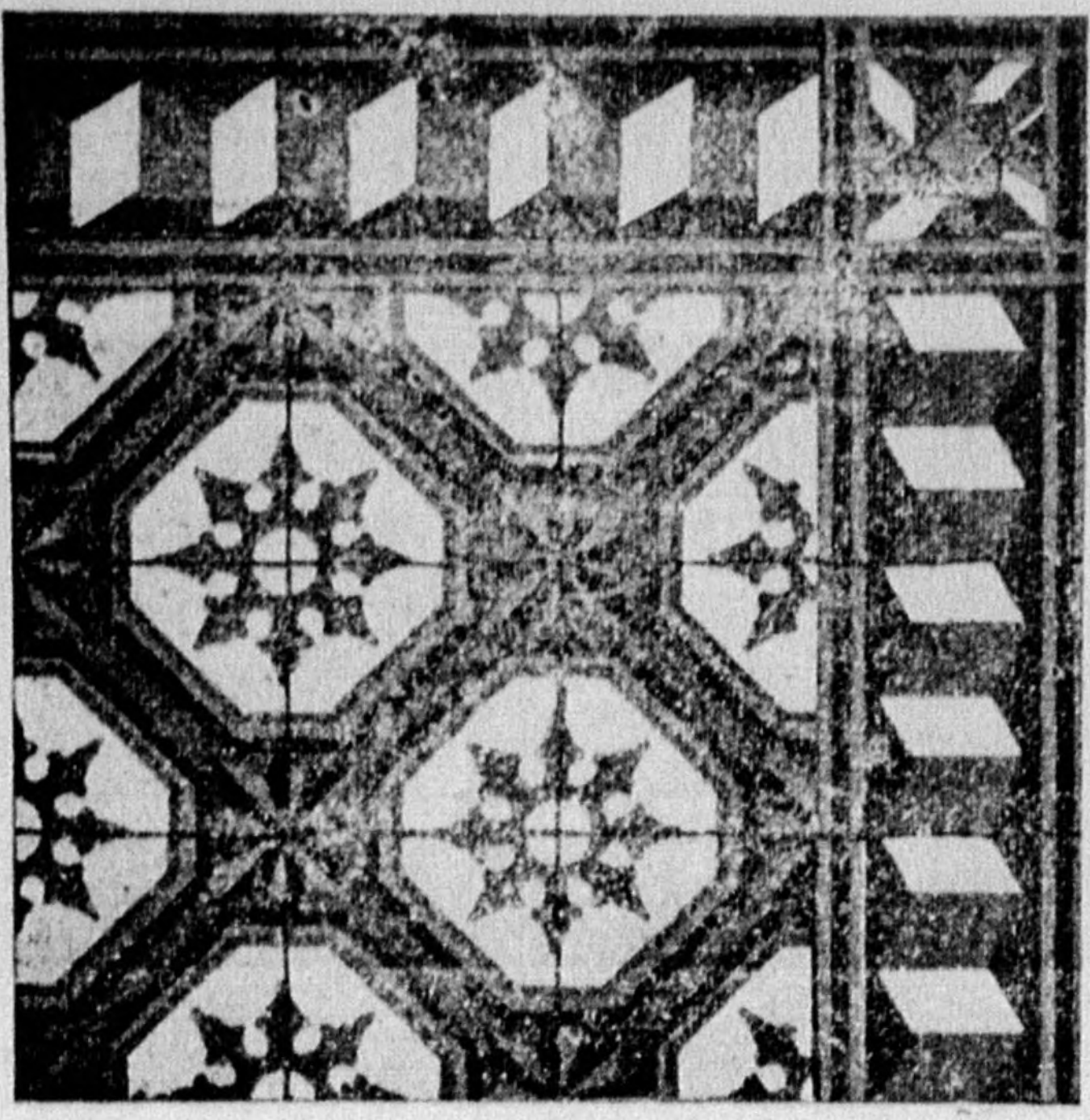

Szalon légyfogó

ismét kapható

ifj. **Wagner Antalnál Baján.**

Ára 10 fillér.

Diszes
metallique CEMENTLAP.

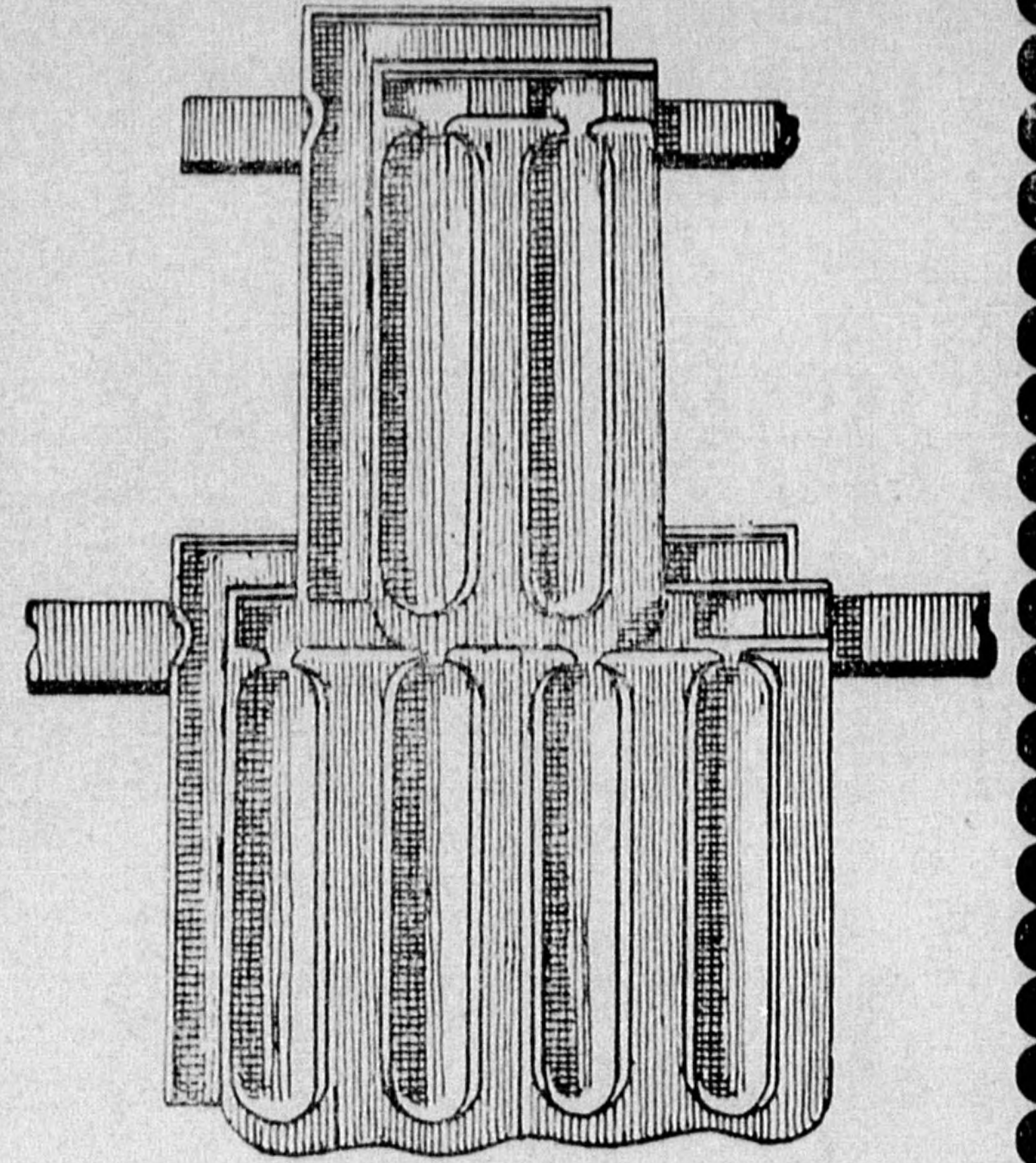
ÖZV. SPITZER SIMONNÉ ÉS TÁRSA

ELSŐ BAJAI FRANCIA-CSERÉP, TÉGLA
ÉS CEMENTÁRÚ GYÁRA.

Építési anyagok

nagy

raktára.

FRANCIA CSERÉP.

MAGYAR MŰBUTORGYÁR RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

GYÁRTELEP:
BÉKÉES-CSABA.

FIÓKTELEP:
NAGYVÁRAD ÉS

BAJA,

Erzsébet királyné-utca, — volt (Mészáros-féle ház.)
Ajánlja a legegyszerűbbtől a legfino-
mabb izlésű, gyártmányu

BUTORAIT ÉS LAKBERENDEZÉSÉT

kiválóan izléses és szolid kivitel
JUTÁNYOS ÁRAK.

Könnyű fizetési feltételek.

12-8

FELTÜNÉST KELT!

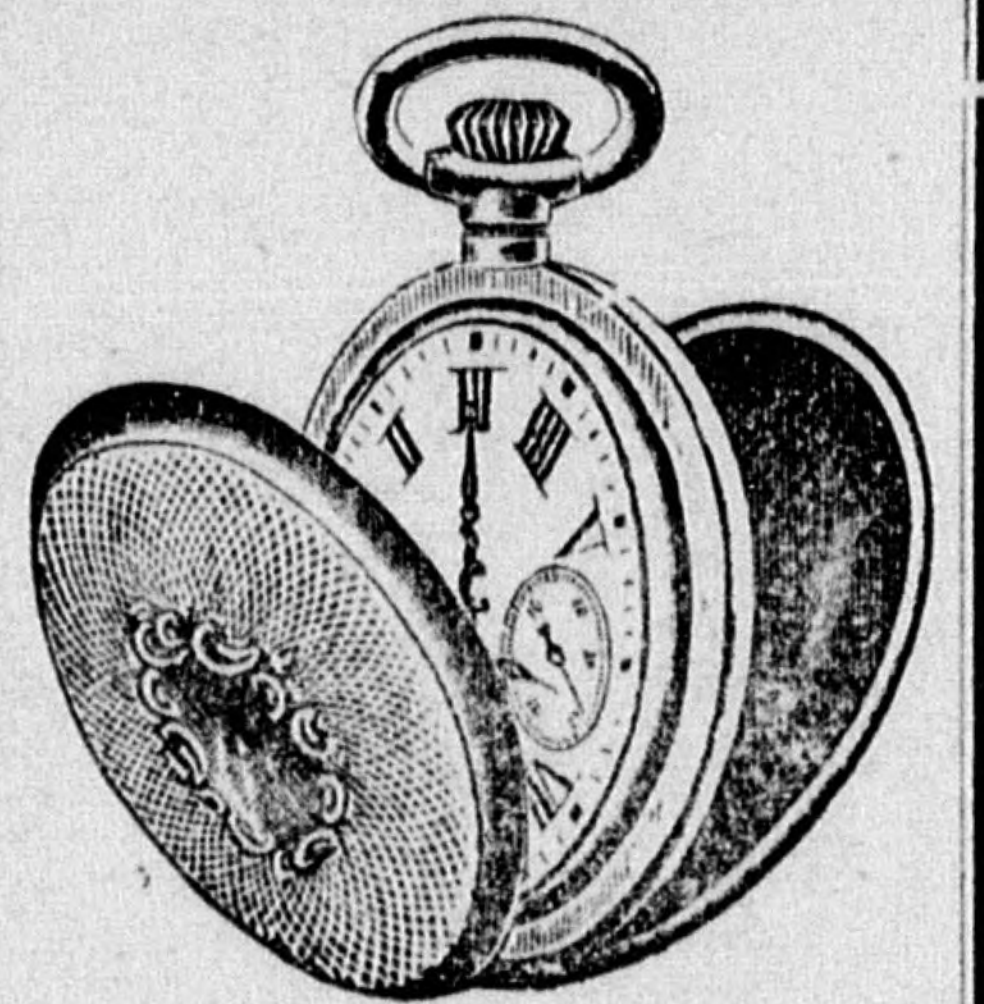

18 korona

helyett

csak

8 korona.

Pompás Glória remontoár
3 erős ezüst köpennyel és ezüst-óra,
rugós fedéllel, mely pontosan jár, három
évi jótállás mellett

csak 8 koronáért szállít

König J. óragyára

Bécs, VII. Westbahnstrasse 36 30.

10-10

4 koronás
havi részletekre
kaphatók.

„Magyar Regényírók”

Szerkeszti MIKSZÁTH KÁLMAN

4 koronás havi részletfizetésre kaphatók
ifj. Wagner Antalnál, Baján.

4 koronás
havi részletekre
kaphatók.

MAGGI FÉLE LEVES- ÉS ÉTEL-ÍZESÍTŐ

páratlan a maga nemében és régóta jól bevált szer, hogy
gyenge levesek, mártások, főzelékeknek stb. egy
pillanat alatt meglepő jó és erőteljes ízt adhassunk.

Kis adag elég.

Üvegcsekben 50 fillértől kezdve. Eredeti üvegcsek legolcsóbban utántöltetnek.

Épp úgy ajánlhatók **MAGGI BOUILLON-TOKJAI**, melyekből csupán forró víz ráöntése által, kitűnő erő- vagy hus-
leves készíthető. — Tokokban á 2 adag 20 és 15 fillérért. — Kaphatók DRESCHER GYULA kereskedésében BAJA.

Maggi kitüntetései: 5 nagydíj, 32 aranyérem, 6 diszoklevél, 7 tiszteletdíj.

Hétszer versenyen kívül, többi között az 1889. és 1900-iki párizsi világiállításokon. (Maggi Gyula jurytag.)

